

Univerza v Mariboru

Pravna fakulteta

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

ERASMUS+
JEAN MONNET KATEDRA ZA ENERGETSKO PRAVO IN POLITIKO:
REGULACIJA ENERGETSKEGA TRGA, KONKURENCA IN KLIMATSKE SPREMEMBE

TEMELJNE (ČLOVEKOVE) PRAVICE IN ENERGETSKI SEKTOR

IZR. PROF. DR. ALEŠ FERČIČ
ales.fercic@um.si

PREGLED VSEBIN

[prva raven]

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EVROPSKE UNIJE

TEMELJNE PRAVICE IN ENERGETSKI SEKTOR

**TEMELJNE PRAVICE
V PRAVNEM SISTEMU EVROPSKE UNIJE**

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EU [1]

[temeljne pravice pred Lizbonsko pogodbo]

- Temeljne pravice pred Lizbonsko pogodbo
  - > sodna praksa
    - Stork, ECLI:EU:C:1959:4
    - Stauder, ECLI:EU:C:1969:57
    - Internationale Handelsgesellschaft, ECLI:EU:C:1970:114
    - Nold, ECLI:EU:C:1974:51
    - ostalo
  - > Skupna deklaracija Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije o varstvu temeljnih pravic in Evropski konvenciji za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Ur. l. EU, št. C 103, 27.4.1977, str. 1).

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EU [2]

[temeljne pravice po Lizbonski pogodbi]

• Temeljne pravice po Lizbonski pogodbi:

> kot “vrednota oz. cilj”

- čl.: 2, 3(5), 21(1) PEU in 67(1), 151 PDEU;

> kot “del splošnih pravnih načel”

- čl. 6(3) PEU: *“Temeljne pravice, kot jih zagotavlja Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in kot izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic so kot splošna načela del prava EU.”*

> kot “pravo”

- čl. 19(1) PEU: *“[...] (SEU) zagotavlja upoštevanje prava pri razlagi in uporabi PEU/PDEU.”*

> kot “avtonomen vir”

- čl. 6(1) PEU: *“EU priznava pravice [...] iz Listine EU o temeljnih pravicah, ki imajo enako pravno veljavnost kot PEU in PDEU.*

Z Listino se ne širijo pristojnosti EU iz PEU/PDEU. [...]”

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EU [3]

[EKČP]

- EKČP in pravni sistem Evropske unije

- > čl. 6 PEU

- EU pristopi k EKČP.

- Ta pristop ne spreminja pristojnosti EU, opredeljene v Pogodbah

- ~ Protokol (št. 8) o čl. 6(2) PEU o pristopu EU k EKČP

- sporazum o pristopu EU k EKČP vsebuje določbe za ohranitev posebnih značilnosti EU in prava EU, zlasti kar zadeva:
        - posebne ureditve za možnost sodelovanja EU v nadzornih organih EKČP;
        - potrebne mehanizme za zagotavljanje, da se pravna sredstva držav nečlanic in posameznikov naslovijo ustrezno zoper države članice in/ali EU
      - sporazum zagotovi, da pristop ne vpliva na pristojnosti EU in njenih institucij, in zagotovi, da nobena njegova določba ne vpliva na posebni položaj držav članic v razmerju do EKČP, zlasti v zvezi z njenimi protokoli, ukrepi, ki so jih sprejele države članice z odstopanjem od EKČP v skladu z njenim čl. 15, in pridržki k EKČP, ki so jih izrazile države članice v skladu z njenim čl. 57.
      - nobena določba sporazuma ne sme vplivati na čl. 344 PDEU
      - temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP in kakor izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega državam članicam, so kot splošna načela del prava EU.

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EU [4]

[EKČP]

~ Mnenje 2/13: ker predvideni sporazum:

- lahko vpliva na posebne značilnosti in avtonomijo prava EU, saj ne zagotavlja usklajenosti med čl. 53 EKČP in čl. 53 Listine, ne preprečuje tveganja za poseganje v načelo vzajemnega zaupanja med DČ v pravu EU in ne določa ničesar glede razmerja med mehanizmom, ki je uveden s Protokolom št. 16, in postopkom predhodnega odločanja iz čl. 267 PDEU;
- lahko vpliva na čl. 344 PDEU, saj ne izključuje možnosti, da se spori med DČ ali med njimi in EU glede uporabe EKČP na stvarnem področju uporabe prava EU predložijo ESČP;
- ne določa podrobnih pravil delovanja mehanizma sotožene stranke in postopka predhodne vključitve Sodišča, ki bi omogočala ohranitev posebnih značilnosti EU in njenega prava, ter
- ne spoštuje posebnih značilnosti prava EU v zvezi s sodnim nadzorom nad akti, ravnanji in opustitvami EU na področju SZVP, saj se s predvidenim sporazumom sodni nadzor nad nekaterimi od teh dejanj, delovanj in opustitev podeljuje izključno organu zunaj EU, ni združljiv s čl. 6(2) PEU niti s Protokolom št. 8 EU.

TEMELJNE PRAVICE V PRAVNEM SISTEMU EU [5]

[EKČP]

- Temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP in kakor izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega DČ, so kot splošna načela del prava EU
  - obveznost uporabe, vendar brez zunanjega nadzora.

TEMELJNE PRAVICE V ENERGETSKEM SEKTORJU

TEMELJNE PRAVICE V ENERGETSKEM SEKTORJU [1]

[splošno]

- Pravica dostopa do energije ali do (določenih) energetskih storitev?
  - > energija vs. energetske storitve
  - > razlogi za nedostopnost energetskih storitev
    - infrastruktura kot glavni razlog
  - > pravica dostopa do (določenih) energetskih storitev kot človekova pravica?
    - energetske storitve vs. zrak, voda, hrana, okolje...
  - > Konvencija o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah
    - pravica do adekvatnega življenjskega standarda
    - pravica do najvišjega možnega standarda fizičnega in mentalnega zdravja
    - pravica do dela
    - pravica do zdravih življenjskih pogojev
    - pravica do izobraževanja
    - ostalo
  - > Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
    - pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja?
    - pravica do dostojanstva?
    - ostalo.

TEMELJNE PRAVICE V ENERGETSKEM SEKTORJU [2]

[energetska prava Evropske unije]

> PEU

- čl. 2 v zvezi s čl. 6

~ LEUTP?

- človekovo dostojanstvo?

- pravica do življenja?

- družinsko in poklicno življenje?

- dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena?

~ EKČP?

> PDEU

- čl. 14, 106(2), 194 etc.

> Energetska zakonodaja Evropske unije

- Direktiva 2009/72/ES [...]

~ čl. 3(2): dopustnost obveznosti javne službe

~ čl. 3(3): univerzalna storitev

~ čl. 3(7): zaščita ranljivih odjemalcev električne energije

~ ostalo

- Direktiva 2009/73/ES [...]

~ čl. 3: dopustnost obveznosti javne službe, zaščita ranljivih odjemalcev zemeljskega plina,...

TEMELJNE PRAVICE V ENERGETSKEM SEKTORJU [3]

[energetska prava Republike Slovenije]

> EZ-1

- ~ čl. 51: zaščita ranljivih odjemalcev električne energije
- ~ čl. 54: gospodarska javna služba dejavnost systemskega (elektro)operaterja (prenos)
- ~ čl. 78: gospodarska javna služba dejavnost distribucijskega (elektro)operaterja
- ~ čl. 176: zaščita ranljivih odjemalcev zemeljskega plina
- ~ čl. 177: gospodarska javna služba dejavnost operaterja prenosnega (plinskega) sistema
- ~ čl. 216: gospodarska javna služba dejavnost operaterja distribucijskega (plinskega) sistema

Opomba 1: druge številne pravice, ki sodijo v polje varstva potrošnikov.

Opomba 2: stanje?